

Offentlighedens betydning for dronemarkedet

Offentlighedens oplevelse af privatliv skal på dagsordenen, før dronernes potentiale kan udnyttes i tilstrækkelig grad.

Jannek K. Sommer

ph.d.-studerende, Institut for Marketing & Management, Syddansk Universitet og **Domen Bajde**

lektor, Institut for Marketing & Management, Syddansk Universitet

Dronerne er landet, eller måske snarere lettet, og der er godt med fart på. De er hurtigt blevet til mere end det militære isenkram eller hobbylegetøj, som de oprindeligt blev kendt for, og der er store forventninger til deres potentiale. En EU-rapport fra 2016 vurderer, at dronernes økonomiske indvirkning kan komme til at overstige 300 milliarder kroner og generere helt op til 400.000 nye job frem til 2050 i EU alene.

Med tilsyneladende endeløse anvendelsesmuligheder konkurrerer private, politiske og kommercielle aktører om at sætte sig på nogle af de mange muligheder, som dronerne kan tilbyde. Konkurrencen er hård, og teknologisk udvikling er ikke nok i sig selv, for hvis offentligheden ikke er villig til at bruge - eller i det mindste tolerere - den nye teknologi, vil det samlede potentiale for både marked og samfund ikke blive realiseret.

Offentlighedens reaktioner på droner

Men hvad ved offentligheden egentlig om droner, og hvilke holdninger og følelser frembringer de? Hvordan reagerer mennesker på en drone, der flyver i nærheden af dem? Og på hvilken måde forstyrrer det deres privatliv? I vores seneste forskning omkring offentlighedens reaktioner på droner har vi søgt at besvare disse spørgsmål ved at gennemføre interviews og forsøg med 145 personer og gengiver her nogle af de centrale konklusioner.

Når vi taler om privatliv og droner, frembringer det for de fleste helt naturligt tanker om beskyttelse af private informationer omkring deres person, som f.eks. uønsket overvågning, billeder osv. Men det fysiske rum omkring os er mindst lige så vigtigt.

Dronen kan virke forstyrrende ved at operere i et område vi er vant til at opfatte som tomt, hvor vi kan færdes alene, og uden frygt for at få noget i hovedet. Derudover er dronen også "til stede" gennem den lyd den laver, og kan på den måde endda genere uden at være synlig.

Vi så også, at aspekter, som piloter og droneeksperter har lært betydningen af, let kan blive tolket ud fra helt andre kriterier. Kraftige blinkende røde lys giver tanker om, at dronen optager og ikke i forhold til det sikkerhedsmæssige formål, de i virkeligheden har. Dronens bevægelse bliver sammenlignet med et menneskes og opfattes i stigende grad som en forlængelse af pilotens person - en drone, der svæver langsomt forbi, "kigger" eller "glor".

Privatliv er derfor mere end frygt for at blive filmet eller observeret - det handler om mere end blot information. Støjende droner, der bevæger sig "som et menneske" og kommer for tæt på, kan skabe ubehag, fordi de forstyrrer det fysiske og mentale rum.

Usikkerheden omkring dronens formål bidrager generelt til en oplevelse af ubehag. Mulighed for at få oplysninger om dronen, om den har kamera, hvem der kontrollerer den, og hvorfor den opererer i området, er derfor centrale faktorer for, om den opleves som forstyrrende, generende eller sågar farlig.

Vi kan konkludere, at de større kommercielle droner

er velkomne, såfremt der informeres tilstrækkeligt, og selve flyvningen tager hensyn til folks mangearterede bekymringer.

Der også en bred tolerance overfor de små legetøjsdroner, som gerne må flyve i folks egne haver, så længe de flyver i højder, der ikke generer, f.eks. ved ikke at svæve uden for folks vinduer eller filmer og tager billeder uden andres accept.

Folk ønsker viden om droner

Vores forskning peger på, at kommunikation indtager en central rolle sammenkoblet med en forståelse for, at situationer ikke er ens og nødvendigvis kræver forskellig hensyntagen. Vi har erfaret, at folk gerne vil informeres, og de har forskellige forventninger til, hvordan situationer skal håndteres. Det er altså ikke ligegyldigt, om dronen flyver i et offentligt område, i nærheden af folks private hjem, eller hvor stor dronen er, og hvor meget den larmer. At folk vil gerne vide, hvad der sker omkring dem er måske heller ikke så overraskende igen, og for os er der ingen tvivl om, at under de rigtige vilkår er offentlighedens interesse og tolerance for droner høj.

Unødvendigt svært at flyve i byzoner

Der er dog visse barrierer, der melder sig på flyvebanen. Selvom nysgerrighed og velvillighed er vigtige elementer, peger vores forskning også på, at det er overordentligt svært at bruge droner i overensstemmelse med de nuværende regler.

I vores forskning gennemførte vi, med accept fra udvalgte borgere, en række droneflyvninger i byzoner for at teste, hvordan de reagerede på dronens tilstedeværelse i konteksten af deres private hjem, og det var bestemt ikke nogen let opgave.

Vi skulle tage ekstraordinære mange hensyn, og det var ikke alle aspekter, der blev oplevet som værende lige vigtige af de borgere, vi var i kontakt med. Mange beboere skulle informeres, og der skulle placeres gadevagter, der kunne advare forbigående om vores igangværende droneflyvning i området. Stort set alle, vi talte med i den sammenhæng, var først og fremmest nysgerrige, og flere var endda noget skuffede over, at de ikke kom til at se dronen.

Offentlighedens accept er afgørende

Offentlige institutioner og virksomheder kan ved hjælp af droner forbedre områder som transport, landbrug, forskning, inspektionsopgaver, fotografering og byggeri. Og virksomhederne tjener offentligheden bedst, hvis de kan udnytte dronernes mange nye muligheder uden at være bundet unødvendigt stramt på hænder og fødder.

Hvis droners potentiale skal realiseres til alles gavn, mener vi, at nogle af reglerne nødvendigvis må laves om, så det bliver lettere for alle. Men vi skal naturligvis sikre, at reglerne ændres på måder, der maksimerer fordelene og minimerer skaderne og ubehaget for offentligheden.

Farlige og forstyrrende droner skal forhindres, og det samme skal unødvendige indgreb i privatlivets fred. Men først og fremmest skal det være muligt at kunne lege og lære.

Man konkurrerer faktisk bedst med inddragelse og formidling.

Teksten afspejler udelukkende udtalelser fra forfatterne. Den omtalte undersøgelse blev udført af SDUs "Drone public" forskerhold i samarbejde med AAU, SDU drone center, SDU Human-drone Interaction Lab og den danske Trafik-, Bygge- og Boligstyrelse.

